

„УКРАЇНСЬКА ШЕКСПІРІЯНА НА ЗАХОДІ“

1. НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКІ СТАТТІ

Збірник є продуктом творчої праці 16-ти авторів: науковців, поетів, письменників. Зміст збірника поділяється на три частини: 1. Дослідницькі статті, 2. Переклади, 3. Статті про Українське Шекспірівське Товариство, включно з бібліографією. Збірник становить собою 1-й том Української шекспіріяни на Заході, упорядкованої проф. Яром Славутичем і виданої Вид-вом „Славути“ в Едмонтоні, для Українського Шекспірівського Т-ва, в 1987 році.

Ярослав Рудницький: „Як засновано УШТ“ (стор. 81). З цієї статті довідуємося про заснування Українського Шекспірівського Товариства. Майже рік тривало листування між автором Яр. Рудницьким, проф. Д. Чижевським і І. Костецьким про потребу заснування УШТ. Нарешті, в Західній Німеччині, в Гайдельбергу, 25-го серпня 1957 року, відбулося Перше зібрання нового товариства, обрано його першу управу в складі: Д. Чижевський — голова, Яр. Рудницький — заступник голови, І. Костецький — генеральний секретар, Е. Котмаєр та К. Біда — члени... Заслухано дві доповіді: Яр. Рудницький — „Українська шекспіріяна на Заході“, І. Костецький — „Філософія краси в сонетах Шекспіра...“

З цієї статті довідуємося не тільки про заснування УШТ, а й про важливість його існування і його праці над творчістю Шекспіра. Причина надзвичайного успіху та все більшого розповсюдження драматургії Шекспіра полягає в життєздатності його творів і в неперевершеній театральності. Для кожної доби його творчість є джерелом великих ідей про життя. Ось чому праця над перекладами його творів є дуже важливою літературною ділянкою для розвитку української культури. Всім відомо, що царський уряд забороняв, а радянський уряд тепер забороняє розвиватися повноцінній українській літературі, а значить і українській нації. В зв'язку з цим, потреба перекладання світової слави письменників все більше і більше зростає, а творчості Шекспіра особливо, — пише Яр. Рудницький.

Яр Славутич: „Українське Шекспірівське Товариство“ (1957-1987). „Першим науковим товариством, яке ставило собі за завдання досліджувати всебічно творчість Шекспіра, було англійське, засноване в 40-х рр. минулого сторіччя. Світового значення набула діяльність Німецького Шекспірівського Товариства, організованого 1864 р.“ (Стор. 83)

Як довідуємося зі статті Яр Славутича, перші повоенні переклади Шекспірових сонетів — Василя

Онуфрієнка, Яра Славутича та Олега Зуєвського — були надруковані вже в 1953 році і це також стало поштовхом до активної праці УШТ-ва. Скоро після заснування товариства появилось книжкове видання „Шекспірових сонетів“ (1958) у перекладі І. Костецького. Крім вищезгаданого, були надруковані п'єси в перекладах: І. Костецького — „Ромео і Джульєтта“ (1957), Т. Осьмачки — „Трагедія Макбета“ і „Король Генрі 4-ий“ (1961 р.), В. Барки — „Король Лір“ (1969). Також появились дослідження, статті та рецензії.

Початки виходу УШТ, так би мовити, на світову арену, ознаменувалися появою англомовної рецензії проф. Славутича у журналі „Шекспір Квотерлі“ (1959) і (1961) та статті І. Костецького в німецькому журналі „Shakespeare — JahrBuch“ (1959). Пізніше багато зацікавлених поетів, науковців, докторантів писали і вели дослідження на тему української шекспіріяни; було теж проведено аж шість шекспірівських сесій, на яких прочитано багато наукових доповідей про творчість Шекспіра, про переклади на українську мову та про перекладачів.

Все це в великій мірі сприяло Українському Шекспірівському Т-ву поінформувати про своє існування зовнішній світ і видати до свого 30-ліття збірник: „Українська Шекспіріяна на Заході“ — 1, який всебічно інформує українських читачів про науково-перекладницьку діяльність його членів.

П. Одарченко: „Шевченко і Шекспір“ (стор. 5-13). Учитель мистецтва, Карл Брюлов, під час навчання Шевченка в Петербурзькій Академії Мистецтв, запропонував йому користуватися його бібліотекою. В цій приватній бібліотеці Брюлова, Шевченко знайшов твори Шекспіра в перекладі на російську мову Миколи Кетчера, що друкувалися з 1841 року, які були для нього найбільш захоплюючою літературою.

Проф. П. Одарченко твердить: „Традиції В. Шекспіра в творчості Т. Шевченка виявилися в глибокому драматизмі його поезій, поем, драм, в умінні творити багатогранні характери, у смілому поєднанні трагічного з комічним, у високому й величому гуманізмі та глибокому реалізмі“. (стор. 11).

Проф. П. Одарченко зазначає, що „Згадки про Шекспіра є... у „Щоденнику“ Шевченка, в його повістях та оповіданнях. Вони свідчать не тільки про ознайомленість із творами Шекспіра, а також про його обізнаність із переробками, перекладами, театральними постановками п'єс великого англійського драматурга, з музикою до них“ (стор. 5).

З тверджень проф. П. Одарченка читач бачить, що Шевченко не просто цікавився творчістю Шекспіра, а ґрунтовно досліджував її і, як маляр і художник українського слова, пересаджував глибокий психологізм, ідеологізм і естетичну красу висловів героїв шекспірівської творчості на процес думання й діяльність героїв своєї творчості, надаючи їй свого власного, оригінального світогляду, специфічно української ідейності і незалежної художньої обробки.

З цього можна зробити висновок, що українська шекспіріана не є справою тільки сьогоднішнього дня, а бере коріння свого розвитку ще від часів Шевченка та його діяльності.

Валеріян Ревуцький: „The first Stagings of Shakespeare in Ukraine”. (stor. 14-19). Цією статтею автор ознайомлює англомовного читача з виникненням і розвитком театру в Україні в невідрадних умовах чужої окупації, з інсценівкою і модифікацією шекспірівських п'єс Л. Курбасом, з виконанням ролей шекспірівських героїв окремими акторами, як також з їх успіхами й недотягненнями. З цієї статті читач довідується, що першою шекспірівською п'єсою, виставленою в Східній Україні є „Макбет“, а її першим місцем виставлення було місто Біла Церква, в 1920 році; першим місцем постанови „Гамлета“ був Львівський оперний театр, у вересні 1943 в умовах німецької окупації.

В перші роки після революції, коли радянський уряд ще не перешкоджав розвитку театру в Україні, виставлення шекспірівських п'єс було активнішим, а виконання їх сильнішим і доброякіснішим, ніж за останні 14 років перед другою світовою війною — час, коли від українських театрів вимагалось пристосування й драматургії Шекспіра до умов радянського „соцреалізму“.

Володимир Жила: „Генрі 4-й в українському перекладі“ (стор. 20-30).

„Теодосій Осьмачка (1895-1962) український поет і письменник, глибоко розумів значення й вагу Шекспіра. Він гадав, що поява шекспірівських творів в Україні — це подія в житті української національної культури. Шекспіром він цікавиться замолоду, ще в 20-ті роки“ (стор. 20). Як наслідок цього, вже в 1930 році Т. Осьмачка мав надруковану книжку в його перекладі „Макбет“. А по війні він переклав і обидві частини „Генрі 4-й“.

Стаття проф. Жили є глибокою науково-дослідницькою аналізою шекспірівського професіоналізму, виявленого ним в драматичних, прозаїчних і поетичних аспектах його довгої драми „Генрі-4-й“. Одночасно, ця стаття показує читачеві високомайстерну здібність Осьмачки фахово перекладати й відтворювати творчість Шекспіра так, щоб український читач, відчував у своїй мові всі тонкощі мовного, психологічного й емоціонального характеру. Вартість цієї статті побільшується ще й тим, що сам автор її своєю науково-дослідницькою спостережливостю і літературно-майстерними заключеннями просто захоплює читача.

(Закінчення в наступному числі)

З ДАЛЕКОЇ МАЛЬТИ

Перший переклад «Заповіту» Т. Г. Шевченка мальтійською мовою надійшов цими днями на Україну.

Інженер-зв'язківець В. Паюк з Тернополя, який був

НАДІЙШЛИ В ПРОДАЖ СПОГАДИ ДМИТРА КИСЛИЦІ

Уже вийшла в світ і надійшла у продаж книга спогадів Д. Кислиці — „СВІТЕ ЯСНИЙ.“ Охоплено в книзі (має 450 сторінок убористого друку) життя й переживання автора майже від його народження; навчання і поневіряння (через соцпоходження), а вслід за тим педагогічна праця не без тривоги через те саме походження (це там); навчання в аспірантурі; служба у війську — не без трагікомічних епізодів, співіснування з політруком Фельдманом; перекладацька праця в республіканських видавництвах (Київ); спостереження в роки війни, особливо в Києві — близькі відносини з Володимиром П. Багазієм, Іваном Рогачем, Іваном П. Кавалерідзе та багатьма іншими діячами, безпосередньо утаємниченими — через Ганса Коха — в те, „про що тирса шелестіла“...; перебування й праця та спільні переживання з цікавими і визначними людьми в Кам'янці Подільському, у Львові, Братиславі...

Далі: перипетії скитальщини — вже поза Україною, зокрема на Словаччині, в Баварії (Регенсбург, Мюнхен); ще далі — в Канаді і США: праця лісоруба в онтарійському пралісі, видавнича діяльність, майже чудотворне зродження „Голосу Канади“, по отриманні академічних ступенів — праця в університетах, а також на керівній посаді в канадській школі чужоземних мов, інтенсивна перекладацька праця (напр. переклад СПОГАДІВ ген. Григоренка) й редакторська, писання статей для преси на теми з громадського, політичного й науково-педагогічного життя.

Крім продажу книги через крамниці, автор сам приймає індивідуальні замовлення.

Слати такі замовлення на адресу:

D. Kyslycia
25 Grady Cres.
Nepean, Ont.
Canada K2H 5S2

Ціна книги канадськими грошми 30 дол., а американськими 25 дол.

Усім раджу придбати й прочитати цей щирий літопис, доведений до жовтня 1987 року.

Ол. Сергієнко

ВИЯСНЕННЯ ВІД ВИД-ВА „НОВІ ДНІ“

На запитання деяких читачів відповідаємо, що хоч на титульній сторінці книжки Дмитра Кислиці „Світе ясний“ поставлено як видавця „Нові Дні“ в Оттаві, — наше Видавництво не має в Оттаві свого відділу й цієї книжки не видавало.

Торонто, Вид-во „Нові Дні“ Лтд.

учасником Всесвітнього з'їзду молодих есперантистів, познайомився у Варшаві з Кармелем Малія — редактором одного з літературних журналів Мальти. У листі з невеличкої острівної держави тернопілець одержав переклад відомого „Заповіту“ Кобзаря.